

O dělostřelecké přípravě a o dělostřelectvu přímé podpory se stanoviska pěšáka.

Při čtení některých námětů pro různá cvičení nebo rozkazů setkáváme se často s frázemi, jež se opakují. Nejsem, myslím, daleko od pravdy, řeknu-li, že jsou tím vinny „vzory“ rozkazů, t. zv. „šimly“, z nichž se často opisují celé věty, ba odstavce, aniž odpovídají skutečné situaci, a tak se těmito frázemi řeší často problémy, o nichž nutno trochu uvažovat.*)

I. Tak velmi často možno v rozkazech, v odstavci „Dělostřelectvo“ čísti větu: „Dělostřelecká příprava 10 minut (15')“ nebo „Dělostřelecká příprava: 1 hodinu (1½)“.

Studujeme-li pak tato cvičení, vidíme, že v prvním případě jde obyčejně o útok na málo organisovanou posici, v druhém případě o útok na posici delší dobu budovanou, kde se objevují souvislé základy chráněné překážkami.

Nebudeme se zajímati o druhý případ, kde dělostřelecká příprava je samozřejmou nutností a kde jejím účelem je hlavně vytvoření průchody drátěnými překážkami pro pěchotu — nemá-li pěchota k dis-

*) Tím nechci ovšem popíratí užitečnost „rámce“ rozkazu, jenž je však jen jakýmsi mementem (viz P—I—1, čl. 724) a jehož je třeba zvláště v okamžicích, kdy jest okolnostmi klidné uvažování ztíženo.

posici jiných prostředků — jako tanků. A tu délku dělostřelecké přípravy musí určit dělostřelec-matematik

podle rozměrů a stavu drátěných překážek,

podle množství nutných průchodů,

podle počtu a ráže děl, jimiž disponuje,

podle terénu (svah, protisvah, rovina atd.) a

podle vzdálenosti dělostřeleckých stanovišť a překážek.

Budeme se za to více obíratí otázkou nutnosti dělostřelecké přípravy krátkodobé (trvající jen několik minut, 10—15) v případě, kdy nepřítel neměl mnoho času vybudovati souvislé zákopy a chrániti je drátěnými překážkami, tedy případ útoku na málo organisovanou posici, případ, který na počátku války a za boje ve volném terénu bude pravidlem — případ, kdy nebude útočník disponovati značným dělostřelectvem a kdy pásma činnosti praporů budou často 1000 kroků — někdy i více — široká.

Budeme se snažit si uvědomiti, čím dělostřelecká příprava i několikaminutová

může pěchotě prospěti,

čím jí může uškoditi,

a tak si učiniti závěr, je-li krátkodobá dělostřelecká příprava v ž d y, kdykoliv jde o útok na málo organisovanou posici, odůvodněna a pro pěchotu žádoucí, a zda vpředu uvedená věta, často se v rozkazech objevující, není nesprávným a paušálním výkladem čl. 311 Polního řádu (G—V) a není opomíjením nařízení čl. 312 PŘ. a čl. 40 a 42 Polního řádu dělostřelectva, část VI.

Čím — všeobecně — může dělostřelecká příprava pěchotě prospěti, praví nám první odstavec čl. 597 předpisu P-I-1.

1. Podporuje zjednáni dotyku s nepřítelem (? — viz III).

2. Způsobuje mu ztráty.

3. Ničí některé překážky.

4. Kruší nepřátelské baterie.

5. Brání nepříteli manévrovati.

6. Ztěžuje mu zásobování

a můžeme dodati:

7. opotřebuje ho morálně.

Uvědomme si, jakých účinků může v jednotlivých těchto případech dosáhnouti krátkodobá dělostřelecká příprava, trvající 10 až 15 minut.

K 1. Podporovati zjednáni dotyku znamená v našem případě dostati pěchotu na ztečnou vzdálenost z místa, kde ukončila zahajovací boj, aniž jí palebné prostředky obránce mohly v tomto postupu brániti. Zde jde někdy jen o málo set metrů, vyžadujících několika minut pro přeběhnutí.

Bude ovšem někdy otázkou, zda možno tuto ochranu pěchoty zahrnouti do dělostřelecké přípravy nebo do palby přímé podpory, podle toho, který okamžik pokládáme za časové rozhraní obou paleb (viz za III.). Často si útočník připraví již zahajovacím bojem vhodnou vzdálenost (výchozí základnu).

K 2. „Způsobuje mu ztráty“ znamená, že vylučuje z boje palebné prostředky obránce — což zvyšuje naději útočnickovu útočiti za větší palebné převahy — nutné podmínky úspěchu.

Avšak tyto ztráty během několikaminutové dělostřelecké přípravy nemohou býti veliké, i když nepřítel je ukryt jen v individuálních zákopech, poněvadž nemáme dosti prostředků, abychom stříleli na

pásmo, a střílíme-li jen na určitá místa (soustředění), jsou jiná a četnější, na něž se nestřílí, kde palebné prostředky dobře skryté čekají na okamžik vyrazení útočníka, aby mohly zahájit palbu. Mimo to nahodilým ztrátám čelí obránce náhradou z připravených záloh (má-li k tomu dostatek času).

Touto krátkodobou palbou můžeme dosáhnouti tedy jen toho, že donutíme obránce, aby se skryl, zpozždíme zahájení palby, která je často pro rozrušení nepřesná.

K 3. vyloučíme z našich úvah a důvodů výše uvedených.

K 4. Kruší nepřátelské baterie, t. j. zabráňuje jim provésti dělostřeleckou protipřípravu (hlavně palebnou přehradu před předními hranicemi hlavní posice) zmenšováním možnosti palby umlčováním, poněvadž ničení vyžaduje mnoho času a prostředků.

Tato otázka má pro útočnickou pěchotu značný význam, poněvadž se obránce bude snažit, aby útočníka zasáhl svou přehradnou palbou dříve ještě, než vnikne do posice.

Je zřejmo, že se bude útočník zase naopak snažit účinek této palby zmenšiti na nejmenší míru palbou na obráncovy baterie.

Ale problém umlčování nepřátelských baterií není jednoduchý a závisí na tom

známe-li obráncovy baterie či nikoliv. (Neznáme-li je, bude někdy dobře je odhaliti klamnou přípravou, chceme-li je umlčovat a máme-li dosti prostředků);

máme-li dosti dělostřelectva nebo můžeme-li počítati s nadvládou při dělostřeleckém boji či ne. Máme-li nadvládu, umlčování obráncových baterií nebude vyžadovati mnoho času a někdy postačí několik minut, abychom dosáhli dostatečné umlčovací hustoty. Nemáme-li dostatek prostředků, vidíme, že krátkodobá, několikaminutová dělostřelecká příprava nemůže nám mnoho po té stránce prospěti, mimo výjimky, kdy se nám podaří zničiti telefonní linky, oslepití pozorovatelny atd.

K 5 a 6. Brání nepříteli manévrovati a ztěžuje mu zásobování. Účinek po těchto stránkách třeba míti na zřeteli teprv za samého boje a ne při vyrazení k útoku, kdy obránce dosud neví, kde bude vyjádřeno hlavní úsilí útočníka, aby mu mohl čeliti zálohami, a kdy zásoby nebudou ještě vypotřebovány a pro první potřebu budou již na místě.

K 7. Tento účinek má jen určitou cenu. Za války bylo zjištěno, že se pěchota, jejíž výcvik a morálka byla na vysokém stupni, dovedla vzchopiti i po dlouhotrvající dělostřelecké přípravě a dovedla včas užití svého palebného prostředku (kulometu), kterým zastavila útočnickou pěchotu, věřící ve vše ničící účinek dělostřelecké přípravy, oddálila ji tak od pohyblivé dělostřelecké přehrady a tím značně ztížila — ne-li znemožnila — další její postup.

Na druhé straně je pravda, že proti některé pěchotě stačilo několik ran, aby se ukryla v hlubokých krytech a zůstala tam tak dlouho, dokud ji útočník nepřišel zajmouti.

Chceme-li tedy dosáhnouti po této stránce účinku dělostřelecké přípravy, je nutno, abychom dobře znali stupeň výcviku a výši ducha svého protivníka.

Shrneme-li, dělostřelecká příprava, mající za účel materiální a morální opotřebování obránce před útokem, nemůže-li se konati po delší dobu a s dostatečně silnými prostředky, nemůže nám skýtatí mnoho výhod.

Čím může dělostřelecká příprava pěchotě ublížiti?

Každá akce budí reakci:

začne-li útočník svou dělostřeleckou přípravu, obráncova pozornost bude zvýšena;

pozná-li obránce, že jde o útok, zahájí svou předem připravenou protipřípravu (přehradnou palbu), která — zasáhne-li útočníka — může mu přinést značné ztráty;

obránce prvních linií se vzpamatovává z prvního překvapení a čím déle příprava trvá, tím více času mají velitelé — hlavně malých jednotek — aby se uchopili řízení obrany upamatováním na duchu skleslých obránců a aby nahradili zničené zbraně a obsluhu zálohami;

velitelé vyšších jednotek mají možnost naříditi poplach svým zálohám, eventuálně je umístiti v předem připravených pohotovostních stanovištích;

neboli uniká pěchotě možnost využití účinku překvapení, které jest jednou z nejhlavnějších složek úspěchu (viz PŘ. čl. 92 a 233), a nebudeme-li moci jí poskytnouti úplné umlčení nepřátelských palebných prostředků, protože nám scházejí prostředky, musíme vždy dělostřeleckou přípravu časově omeziti neb úplně zrušiti, abychom neztratili výhody překvapení.

A vskutku, vrhne-li se útočník na obránce bez dělostřelecké přípravy, při čemž zároveň s vyražením pěchoty zahájí prudkou palbu dělostřelectva (přímá podpora) a palebných prostředků pěchoty, může dosáhnouti značných výhod tím, že překvapí obránce 1. linie, který nebude míti dosti času chopiti se zbraní, zatím co dělostřeleckou palbou (přímá podpora a všeobecná činnost) a dalekými palbami těžkých kulometů umlčuje palebné prostředky obránce, jež jsou učeněny do hloubky v terénním celku, v němž útočí, a obráncovy baterie činnosti dělostřelectva protibaterijního.

Tím uniká účinkům dělostřelecké přehrady obráncem připravené, neboť útočnickova pěchota překročila nebezpečné pásmo dříve, než jeho protipříprava mohla býti uvedena v činnost.

Je zřejmo, že tento způsob útoku — bez dělostřelecké přípravy, jež nám na jedné straně skýtá výhody překvapení a šetření střeliva, s jehož velkým množstvím nemůžeme počítati na počátku války z důvodů fabrikace a v pohybné válce z důvodů zásobovacích možností — na druhé straně je možný jen za určitých předpokladů (výhodná výchozí základna, blízká 1. nepřátelské linii, malá ostražitost obránce, možnosti naprostého utajení všech příprav k útoku, využití lsti, ranního šera nebo řídké mlhy atd.).

Budou však případy, kdy se nebudeme moci vyhnouti dělostřelecké přípravě i krátkodobé. Bude to tenkrát, když útočný sled je od nepřítele příliš daleko (překračování jednotek v odkrytém terénu, nebo nedostatečný dotyk získaný při zahajovacím boji — viz PŘ. čl. 317) — nebo když — znajíce nepřátelskou pěchotu — můžeme předpokládati, že i krátkou dělostřeleckou přípravou můžeme dosáhnouti značného morálního otřesení obránce — nebo konečně, vyžaduje-li to otřesená morálka vlastních útočnickových vojsk, které je nutno dělostřeleckou přípravou „vtáhnouti“ do boje.

Ale i tu se bude útočník snažiti, aby dělostřeleckou přípravu mohl tak zkrátiti, by obráncova přehradná palba nezasáhla útočící jednotky před ztečí 1. linie. Často postačí jen několik málo minut přípravné palby (PŘ čl. 311, Polní řád dělostřelectva část VI, čl. 40), abychom

získali částečné výhody dělostřelecké přípravy a nepřipravili se o výhody plynoucí z překvapení.

Konečně dělostřelecká příprava může se za jistých okolností státí předmětem oklamání obránce, při využití účinku překvapení.

Vezměme případ, kdy obráncova pozice skýtá nestejný vzhled, pokud se vybudování a odolnosti týká. Budou to případy hlavně krycích a záchytných posic, kde důležité úseky (OS.) budou lépe vybudovány než ostatní. Stane se, že před některými najdeme překážky, jiné jsou bez překážek.

Předpokládejme, že bude nutno útočiti na oba odpory **a** i **b**. Tyto odpory jsou od sebe tak vzdáleny, že není mezi nimi žádná taktická závislost, to znamená, že dobytím jednoho nemůžeme dosáhnouti pádu druhého.

Podle zásad dříve uvedených budeme musit utvořiti před útokem na odpor **a** průchody v překážkách — na odpor **b** můžeme útočiti s překvapením.

Nelze upřít, že jakmile začneme střílet na průchody, věnuje obránce těmto průchodům zvýšenou pozornost a soustředí tam své prostředky, hlavně dělostřelectvo, takže na konec jednotka útočící na odpor **a** bude v značné nevýhodě.

Pomůžeme jí tím, když odvedeme obráncovu pozornost — krátce před vyražením k útoku, který bude podniknut současně proti **a** i **b** — zahájením přípravy na odpor **b**, která bude tak dlouhá, aby dovedla odpoutati část dělostřeleckých prostředků a rozptýliti pozornost velitelství od odporu **a**, ale bude tak krátká, aby obránce nebyl s to zasáhnouti útočnickou pěchotu dělostřeleckou palebnou překradou před tlečí.

Máme naději, že tím můžeme dosáti na jedné straně překvapení obránců odporu **b** a překvapení velitelství, na druhé straně ulehčiti útoku na odpor **a** tím, že jsme od něho odpoutali pozornost, a donutili obránce část prostředků zde použitých užiti proti útoku na odpor **b**, ale tak, že útočnickovi valně neuškodily, neboť přešel nebezpečné pásmo palebné překrady obráncovy dříve, než byla zahájena.

Jindy opět můžeme učiniti několik palebných přepadů, o nichž by se nepřítel nejprve mohl domnívati, že je to příprava k útoku; pak však by si těmto přepadům zvykl — jako přepadům palbou. A toto zmenšení pozornosti, kdybychom použili k vyražení k útoku po jednom z takových přepadů, mohli bychom počítati s účinkem překvapení.

Mohli bychom však býti velmi zklamáni, kdybychom takových lstí používali velmi často proti těmž nepříteli a očekávali vždy od nich žádané úspěchy. Musíme si uvědomiti, že nepřítel — jako my — sleduje velmi bedlivě způsoby boje svého protivníka a vyvozuje z nich důsledky, jež se pak objeví ve způsobu, jímž jemu čelí.

Dá se také stěží mysliti, že bychom mohli dosáhnouti úspěchu

překvapením, když již nepřítel předchozími akcemi byl na náš úmysl upozorněn (na př. útok na 2. cíl atd.).

Shrneme-li:

Jde-li o útok na málo organisovanou posici, je třeba zvážit výhody a nevýhody a možnosti překvapení a nutnosti dělostřelecké přípravy. Je však žádoucí, pokud to okolnosti dovolují, snažit se vždy uplatnit účinek překvapení, které vylučuje delší dělostřeleckou přípravu, nevyplňuje však — v některých případech — několikaminutovou přípravu, jejíž délka musí být případ od případu zvláště vypočítána a odůvodněna skutečnou situací, ale bude co možná vždy tak dlouhá, aby útočnickova pěchota mohla uniknouti účinkům obráncovy přehradné palby.

Často budeme moci útočit i bez dělostřelecké přípravy, jestliže předběžné akce (zahajovacím bojem získaná výhodná výchozí základna, seskupování útočných vojsk bude uchováno v tajnosti atd.) a okolnosti útoku samého (volba hodiny a místa) budou velitelem, který předvidá, za tím účelem řízeny a upraveny a terén sám nám usnadní těsnější navázání dotyku s obráncem.

Při tom výhoda získaná překvapením je zároveň zesílena úsporou střeliva, což má pro další vývoj boje určitý význam.

II. Druhou frází, která se velmi často objevuje a dělá dojem, že není o jejím smyslu mnohdy uvažováno, najdeme v odstavci „Provedení“: „Rychlost postupu: 100 m za 3 minuty“.

Často se shledáváme s názory zavrhujeícími hodinový rozvrh jako nepraktický, poněvadž vede k zdržování elánu pěchoty.

Pokusme se nejprve uvažovati, do jaké míry je tento názor oprávněn a proč je hodinového rozvrhu — jako způsobu regulace postupu pěchoty — používáno.

Nemůže býti sporu o tom, že součinnost obou hlavních zbraní — pěchoty s dělostřelectvem — v útoku je naprosto nutná. A tato součinnost musí býti velmi těsná, poněvadž pěchota, aby mohla postupovati, musí využívat účinku dělové palby a dělová palba je tehdy účinná, je-li jí využito pěchotou (P-I-1, čl. 576: „Přípravná a doprovodná palba dělostřelectva může býti účinná jen tehdy, je-li v souhře s pohyby pěchoty“).

Je tedy nutno zabrániti odtržení dělové palby (i když to není souvislá palebná přehrada) od pěchoty, což znamená, aby dělostřelectvo bylo neustále zpravováno o postupu pěchoty — neboť postupem pěchoty se řídí rychlost postupu — neboli je třeba dobrého a spolehlivého spojení mezi oběma zbraněmi.

Během mnohých útoků za války se shledalo, že pojiťka často selhala; žádosti o podporu se značně opozdily a pěchota byla nucena dlouho zůstat před nepřátelským odporem, což znamenalo značné zpomalení postupu někdy na újmu útočných možností sousedů.

Dále bylo konstatováno, že se tato nevýhoda značně zmenšila, jestliže dělostřelectvo podporující pěchotu mohlo řídit svou palbu přímým pozorováním a hlavně z pozorovatelů společných s pěchotou. Těchto případů bylo však tak málo, že je nutno označiti je jako výjimku. A vskutku není možno dělostřelectvu pozorovati přímo postup vlastní pěchoty:

jestliže pozorovatelný dělostřelectva počínají býti tak daleko, že není možno dobře rozeznati vlastní pěchotu od nepřátelské;

jestliže pozorování brání mlha, kouř a prach bojiště atd.

A tu se přišlo na dva způsoby řízení dělové palby pro přímou podporu:

a) pomocí signálů, jimiž pěchota žádala prodloužení nebo přeložení palby,

b) pomocí hodinového rozvrhu.

K a) Tento způsob má značné nevýhody hlavně, pokud se týká pozorování signálů. Jest obtížný za mlhy a v kouři bojiště, mimoto není nemožná mylka nebo přehlédnutí vzdálenějších baterií, nebo při bočním pozorování.

K b) Je výhodnější, poněvadž není tak odkázán na poměry atmosférické, na něž nemůžeme mít vliv, jako u a). Je nutno však dodat, že tohoto způsobu můžeme použít, jen máme-li k tomu čas, a pak pro útok na posici, kde jsme mohli nepřátelské odpory zjistit, tedy bude to téměř vždy pro útok na první cíl. Pro další fáze útoku zdá se výhodnějším způsob uvedený za a), není-li na některém cíli dostatečně dlouhá zastávka umožňující stanovení hodinového rozvrhu.

Nyní jest otázka, podle jakých zásad bude hodinový rozvrh neboli rychlost postupu pěchoty určena?

Je nutno přizpůsobit nařízenou rychlost postupu možnostem a potřebám útočící pěchoty, jež si můžeme odvodit, sledujeme-li postupný vývoj boje.

Nejprve přichází k zteči. Tento akt je nařízen a řízen vyšším velitelstvím, je proveden současně na celé frontě a bývá krátký proto, že je nutno zkrátit na nejmenší míru účinek nepřátelských zbraní 1. sledu, který je nejmohutnější, a proto, že rychlost vniku je umožněna buď překvapením anebo dobrou, třeba i krátkou přípravou, řízenou na známé cíle.

Další postup bude však již pomalejší. Bude se potkávat s novými neznámými odpory, které bude nutno odstraňovat, čímž se postup zdrží — a někdy i dosti značně, hlavně jsme-li nuceni podnikati boj i o málo organisovaný odpor ve vesnici, v lese atd.

Mimoto je každému jasné, že je značný rozdíl v rychlosti postupu přes tvrdou půdu a rozbláceným oraništěm, anebo močálovitým údolím atd., a že přechod i přes trochu větší potoky, porosty, vysoké obilí atd. se zdrží.

Z toho vidíme, že nesmíme pro celou hloubku útoku určit jednotnou rychlost postupu a že ji bude nutno stupňovitě upravit.

Budeme tedy, abychom si byli jisti dobrým spojením pěchoty s dělostřelectvem, (to znamená, že postupné časové překládání dělové palby pro přímou podporu je úměrné možnostem rychlosti postupu pěchoty), nuceni podrobně studovati podmínky útoku pěchoty, plán dobytí terénu, povětrnostní poměry, únavu vojsk atd. a neurčovat stejnou rychlost postupu pěchoty pro celé období útoku, nýbrž ji přizpůsobit jejím možnostem a potřebám, a bude-li rychlost postupu pěchoty na začátku 100 m za 2 min., může být ke konci 100 m za 4—5 minut.

Při dnešní technické vyspělosti dělostřelectva je možno řízení palby přizpůsobit uvedeným potřebám a rychlosti postupu pěchoty.

III. Mluvíme-li o této dvojí palbě dělostřelectva v boji, vynořuje se nám otázka, kdy nastává pro lehké dělostřelectvo okamžik, v němž přestává dělová příprava a začíná úloha přímé podpory?

Tato otázka je důležitá, poněvadž je základnou pro dorozumění mezi pěchotou a dělostřelectvem, a to tím více, poněvadž málo jasné znění Cvičebního řádu pro pěší vojsko P-I-I (čl. 597-1, 573), Polního řádu, G-V (čl. 311 a 317) a Polního řádu dělostřelectva (část VI, čl. 40) mohlo by vnést naprostý nesoulad v názory na tuto otázku, neboť:

P-I-1, čl. 573, praví:

„Zatím, co se útočná vojska seskupují ve východisku, provádí se dělostřelecká příprava.“

P-I-1, čl. 597-1:

„.... přípravnou palbu, která se počíná hned při dotyku s nepřítelem a trvá až do okamžiku útoku...“

G-V, čl. 311 (a podobně Polní řád dělostřelectva, část VI, čl. 40):

„Často lze přípravu organisovati..., jež počne teprve několik málo minut před tím, než vyrazí pěchota k útoku a trvá až do chvíle, kdy útočné skupiny dorazí na ztečnou vzdálenost od prvních cílů.“

Podle toho se zdá, že P-I-1 vidí onen okamžik, kdy přestává dělová příprava a začíná přímá podpora v okamžiku útoku, t. j. ve vyrazení útoku z výchozí základny.

Polní řád (G-V) a Polní řád dělostřelectva míní tímto okamžikem chvíli, kdy pěchota dorazí na ztečnou vzdálenost.

Prakticky bude velmi často výchozí základna volena tak, aby byla na ztečnou vzdálenost (viz P-I-1, čl. 571).

Někdy však, jak to předvídá G-V v čl. 317, nebudou se výchozí základna a ztečná vzdálenost ztotožňovati, a tu je nutno rozhodnouti, zda zůstane v platnosti názor v P-I-1 či v G-V a v Polním řádu dělostřelectva.

Poněvadž pojem „ztečná vzdálenost“ není nikde přesně vymezena a její velikost může býti různě vykládána (bezpečnostní pásma různé podle terénu a ráže, hloubka přískoku atd.) a poněvadž naopak „výchozí základna“ bude před útokem dobře známa v svém průběhu jak pěšáku, tak dělostřelci, bude výhodné, aby časové rozhraní mezi dělostřeleckou přípravou a přímou podporou bylo dáno okamžikem vyrazení pěchoty z výchozí základny.

Bude záhodno tento rozpor mezi zněním uvedených předpisů urovňovati, jinak by mohl nestojný výklad pěšáka a dělostřelce míti vážné následky pro vytvoření těsného spojení obou zbraní, o jehož důležitosti nemůže býti pochyby (viz čl. 571 Cvič. řádu P-I-1).

Účelem této zběžné úvahy je zdůrazniti a objasniti nařízení našich předpisů, pokud se týká použití dělostřelectva v přípravě útoku a dělostřelectva pro přímou podporu se stanoviska pěšáka a připomenouti, že nemáme nikdy používatí slepě schemat a „šimlů“ a že každý velitel, který je povolán řídit součinnost obou hlavních zbraní, musí pečlivě studovati podmínky jich užití, aby využitím výhod (překvapení, lest) a zajištěním se proti i jen předvídaným těžkostem (okamžitá situace, terén, povětrnostní poměry atd.) šetřil krve svěřených vojsk a chránil se přílišného plýtvání materiálem.

Kapitán intend. Josef VORLÍČEK:

Zajištění surovin pro výrobu oděvu a výstroje v míru v mobilisaci a ve válce.

(Dokončení.)

Část čtvrtá.

Zajištění surovin.

Z předcházejících dat je vidět, že pokud jde o suroviny potřebné k výrobě oděvu a výstroje, je naše situace ještě dosti uspokojivá. Jiný by byl obrázek, kdyby se přibraly ještě ostatní součástky z týchž surovin. Konečně nelze ani zapomenouti nezbytné potřeby ostatního obyvatelstva, zejména nutných předmětů průmyslových.